

TOPLUMSAL CİNSİYET EŐİTLİĐİ

Dr.ÖĐr.Üyesi Özgür GÜLDÜ

Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları, Önyargıları ve Cinsiyet
Ayrımcılığı - 3

KAYNAK: Dökmen, Z. (2010). Toplumsal Cinsiyet - Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Günümüzde Değişen Cinsiyet Kalıpyargıları, Önyargıları ve Ayrımcılığı

- ✓ Cinsiyet kalıpyargılarının, önyargılarının ve ayrımcılığının günümüzde eskiye kıyasla azaldığı ama yine şekilleriyle sürdüğü belirtilmektedir.
- ✓ Cinsiyet kalıpyargıları, önyargıları ve ayrımcılığı kuşkusuz günümüzde klasik şekilleriyle de görülmektedir.
- ✓ Kadınların ya da erkeklerin belirli işlerde başarılı olamayacaklarına ilişkin önyargılar ve buna bağlı uygulamalar hala vardır.
- ✓ Ama günümüzde bunların **şekil değiştirmiş** ya da **gizli biçimleriyle karşılaşmak** da mümkündür.

Günümüzde Değişen Cinsiyet Kalıpyargıları, Önyargıları ve Ayrımcılığı

- ✓ Cinsiyet ayrımcılığı, doğrudan eylemler biçiminde olabileceği gibi **gizli** ya da **dolaylı biçimde** de gerçekleşebilmektedir.
- ✓ İşten çıkarılma oranının kadınlarda fazla olması doğrudan cinsiyet ayrımcılığına bağlanabilir.
- ✓ Yeni doğum yapmış bir kasının doğum sonrası izninin ihtiyaç düzeyinde olmaması, ücretsiz izin almanın ise aile gelirinin azalmasına yol açacağı için hiç de uygun bulunmaması bu tür bir ayrımcılığın sonucu olabilir.

Günümüzde Değişen Cinsiyet Kalıpyargıları, Önyargıları ve Ayrımcılığı

- ✓ Cinsiyet kalıpyargıları nedeniyle de dolaylı cinsiyet ayrımcılığının gözlenmesi mümkündür.
- ✓ Kadınların lider ya da yönetici olma yollarının çoğu zaman kapalı olması bu tür kalıpyargılara dayanmaktadır (cam tavan sendromu).
- ✓ Yönetmelikler ya da yasalarda bulunmamakla birlikte kadınların yükselmesini önleyen görünmeyen, gayri resmi (cam) uygulamalar olmakta ve kadın ne kadar çabalarsa da bir türlü bu «cam tavanı» aşamamaktadır.

Günümüzde Değişen Cinsiyet Kalıpyargıları, Önyargıları ve Ayrımcılığı

- ✓ Kadınların erkeklerle eşit yasal haklara sahip olmalarına, cinsiyet ayrımcılığı yasalarla yasaklanmış olmasına karşın olumsuz durumlar sürmektedir.
- ✓ Bunun sonucunda kadınlar kendileri için beklentilerini erkeklerden daha düşük tutmaktadırlar.
- ✓ Kadınların beklentileri düşük olduğu için bu yönde davranma eğiliminde olacaktırlar.

Kadınlarının ve erkeklerin kendilerine ve birbirlerine ilişkin algıları ve tutumları

- ✓ Çocukların cinsiyetin bir kategori olduğunu anlamaları ve cinsiyet kalıpyargılarını öğrenmeleri erken yaşlarda gerçekleşir.
- ✓ Çocuklar erken yaşlarda kendilerinin ve başkalarının cinsiyetini doğru olarak belirleyebilmekte, insanları cinsiyetlerine göre gruplayabilmekte, kendilerini de bu gruplardan birinin üyesi olarak kimlikleyip grup içi ve grup dışı ayırımına gidebilmekte ve grup lehinde davranabilmektedirler.
- ✓ Çocukların kendi cinsiyetlerindeki bireyleri diğer cinsiyettekilere kıyasla daha olumlu olarak algıladıkları, dış grup ayrımcılığı yaptıkları ve kız çocuklarının erkek çocuklara kıyasla daha fazla cinsiyet yanlılığı ve ayırımı yaptıkları belirlenmiştir.

Kadınlarının ve erkeklerin kendilerine ve birbirlerine ilişkin algıları ve tutumları

- ✓ Çocuklukta gözlenen bu cinsiyete bağlı içgrup yanlılığı, yetişkinlikte de artarak ve çeşitlenerek sürmektedir.
- ✓ Kadınlar ve erkekler kendi gruplarını diğer gruptan daha olumlu algılamakta, ancak erkeklerin kadınlara göre kendi gruplarını, daha olumlu algıladıkları belirlenmiştir.
- ✓ Kadınların ve erkeklerin, kendi cinsiyetindekilere ve diğer cinsiyettekilere ilişkin algının cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu belirtilmektedir.

Kadınlarının ve erkeklerin kendilerine ve birbirlerine ilişkin algıları ve tutumları

- ✓ Cinsiyete bağılı içgrup yanlılığını çeşitli şekillerde açıklamak mümkündür:
- ❖ Kadınlar için cinsiyet ve dolayısıyla cinsiyet benzerliği erkeklere kıyasla daha çarpıcı olabilir. Erkekler kadınlar aleyhinde önyargılara duyarlılığın artması nedeniyle böyle bir önyargıdan ve ayrımcı davranışlardan kaçınmaya çaba gösteriyor olabilirler.
- ❖ İçgrup yanlılığının küçük çocuklar arasında kızlarda daha fazla gözlenmesini cinsiyetin kız çocukların kimliklerinin daha önemli ve merkezi bir ögesi olmasına bağlanabilir.

Kadınlarının ve erkeklerin kendilerine ve birbirlerine ilişkin algıları ve tutumları

- ✓ Cinsiyet, sosyal algıda da etkili olan temel gruplama değişkenlerindedir. Ancak kadın ve erkek grupları arasında toplumsal hareketliliğe, yani bir gruptan diğerine geçmeye izin yoktur.
- ❖ Cinsiyete göre oluşan gruplar kapalı gruplardır ve birinden diğerine geçiş zordur ya da normal koşullarda mümkün değildir. Ayrıca kadın ya da erkek gruplarının üyeliği çabayla değil atamayla elde edilmektedir, bu cinsiyet gruplarına girmek ya da memnun olmayınca ayrılmak söz konusu değildir.

Kadınlarının ve erkeklerin kendilerine ve birbirlerine ilişkin algıları ve tutumları

- ✓ Sonuç olarak; cinsiyet kalıpyargıları, önyargıları ve ayrımcılığı hem kadının hem de erkeğin kendilerini gerçekleştirmelerini engellemekte ve çeşitli düzey ve biçimlerde sorunlara neden olmaktadır.
- ✓ Kadının ve erkeğin çeşitli fiziksel ve ruhsal sıkıntı yaşamalarının, ev, eğitim, iş, sosyal yaşam alanlarında sorunlarla karşılaşmalarının temelinde bu kalıpyargıları, önyargıları ve cinsiyetçiliği görmek mümkündür.